

Dne 17. srpna 2023 umřel **Jiří Černý**, největší hudební kritik této země, výrazná kulturní osobnost, můj guru a kamarád. Na otázku, jestli něco napíšu do FOLKtimu, jsem odpovídal, že jasně, to přece... A všichni deníkáři byli rychlejší a pak nejen oni a já si říkal – už je těch vzpomínek a nekrologů tolik, že bude mít smysl na ně reagovat, tak ještě počkám, co napíše támhleto... Pak bylo najednou trapně pozdě, už nemělo smysl psát, natož na cosi reagovat a já si řekl, že radši Jirku připomenu u příležitosti jeho prvních nedožitych narozenin, tedy

25. února

. Protože jak kamsi kdysi napsal Vlasta Redl (omlouvám se, pouze parafrázuji): „V den ,vítězství pracujícího lidu‘ se narodili dva lidé, které mám moc rád. Můj nejoblíbenější Beatle George Harrison a Jiří Černý.“

Jsem přesvědčen, že obecně článek o někom, profil někoho, ale ještě zvláště vzpomínkový text na někoho měl vždy smysl jenom tehdy, když byl udělaný hodně osobně, když pisatel vložil do textu nějakou interakci mezi sebou a objektem svého zájmu. Jinak to přece mohl napsat kdokoli jiný. Od chvíle, kdy máme Google a Wikipedii, to platí mnohonásobně. Proto asi nebudu systematicky a chronologicky opakovat informace, které všechny byly před půlrokem mnohokrát publikovány, které si když tak vyhledáte. Mimochodem, heslo Jiří Černý je ve Wikipedii zpracováno velmi obšírně a kvalitně. Doufám, že i Vás osloví mé interakce a že má cenu o nich psát. ***Jak jsem si počel*** Úplně tu největší a nejslavnější Jirkovu činnost (myslím, co se hudby týče, ne uvádění listopadových demonstrací v roce 1989) jsem například nezaznamenal: bylo mi mezi třemi a osmi roky, když v 60. letech běžela v Československém rozhlasu

Houpačka

(přesněji

Dvanáct na houpačce

, resp.

Třináct

či

Čtrnáct na houpačce

). Taky mám sám v sobě problém se skutečností, že toto by snad mělo být to nejzásadnější, co po Jirkovi zbylo. Ale snažím se vcítit do reality 60. let a pochopit: jednalo se o první československou hitparádu, samozřejmě kvalitně připravovanou, která pobláznila celý národ. Možná, že hrála roli i nevídaná možnost pro něco hlasovat. Že lidé viděli, že mohou o něčem spolurozhodovat. Nevím. V druhé půli existence

Houpačky

chodilo do redakce Rozhlasu až 20 000 dopisů týdně. (Jirka kdysi říkal, na který díl pořadu přišlo dopisů nejvíc, ale já jsem to samozřejmě neudržel. Takových momentů bude bohužel víc.) Umíte si to představit? Přiznávám, já s tím mám problém. A pak – Jirkův vklad. I když říkával, že zpravidla nedokázal uhodnout, co uspěje a co vypadne, důležité bylo, co nabízel. Mě třeba fascinuje, že jednou z písní, která se držela v Houpačce velmi dlouho na špici, byla

Hele, lidi

Palečka a Janíka.

Ale to všechno znám až z retrospektivy. První moje setkání se jménem Jiří Černý bylo určitě na stránkách časopisu Melodie někdy v polovině 70. let, kterým jsem si jako začínající muzikant rozpačitě listoval. Abyste rozuměli: moji spoluhráči a známí vyznávali samozřejmě tezi, že „kritici“ jsou zlí nepřátelé, kteří jsou na světě proto, aby nás, muzikanty, pomlouvali a kazili nám radost z hudby, a já jsem se s tím částečně ztotožňoval. (Proto mám celkem pochopení pro muzikanty, kteří jsou zjevně zasaženi stejnou představou; jenom by jim to nemuselo vydržet až do sedmdesátky...) Ale částečně mě už začínalo fascinovat, že o hudbě se dá taky psát a zajímalo mě, jak a co se o ní píše. Jméno Jiří Černý mě přitahovalo určitě nejvíc. Částečně to bylo možná proto, jak o něm mluvili moji starší kamarádi a známí poslouchající třeba i jinou muziku a zjevně se orientující v kultuře. Ale určitě to bylo i z vlastního pocitu ze stránek

Melodie

. Tím nechci říct, jaký jsem byl geniální teenager, že jsem to hned všechno poznal. Naopak, chci tím říct, že kvalita těch článků byla tak zářivá, že zorientovala i někoho, kdo nejenom často nevěděl, o čem přesně se píše, ale určitě ještě ani přesně nevěděl, co znamená psát dobře. Určitě mě oslovovalo, že jsem cítil velkou znalost toho, o čem Jiří píše – i když jsem si to skoro nikdy nemohl ověřit – a ještě víc mě asi bavilo „jak“: nesmlouvavě, ale laskavě, s humorem, ale ne zesměšňováním, krásným bohatým jazykem se spoustou přiléhavých, ale nikoli ošoupaných pojmenování.

Krátce poté, co se mi podařilo získat předplatné Melodie (obávám se, že musel někdo z předplatitelů umřít, jinak to snad ani nešlo), nastal rok 1983 a redakce Melodie v čele s tehdejší šéfredaktorem Stanislavem Titzlem byla rozmetána a spolupráci se „znormalizovanou“ Melodií ukončili i všichni slušní externisté. Samozřejmě, že mě pěkně štválo, že poté, co jsem vybojoval předplatné, jsem si v Melodii mohl přečíst už jen o jazzovém festivalu v tajuplném polském městě Drežno. (Známa veselá historka: Drežno jsou polsky Drážďany a reportáž opsal redaktor, kterého nebudu jmenovat a který předstíral návštěvu festivalu, z nějakého polského hudebního časopisu... A podobně to tam bylo vždycky.) Ale současně jsem obdivoval pevný postoj Jiřího Černého (protože jeho neméně pevný postoj z roku 1969 jsem samozřejmě plně nezažil), který nezaváhal a odešel spolu s dalšími kvalitními publicisty – namátkou třeba s Čestmírem Klosem, který od té doby snad už nikdy nic o hudbě nenapsal, zato se stal uznávaným ekologickým novinářem.

Takto se vzdát hudby by Jirka - k našemu štěstí - asi neuměl: aspoň mně to tak z některých pozdějších debat připadalo. V 80. letech byl našťestí ještě jeden zdroj, kde jsem si mohl počíst jeho články. Bylo jich určitě víc (například měsíčník Gramorevue), ale pro mě nejdůležitější bylo, že po celou dobu tzv. velké plzeňské Porty, čili 1981 - 89 jezdil Jiří na finále do Plzně a psal články do Portýra, který vycházel každý den festivalu, tj. čtyři čísla ročně. Najednou jsem mohl porovnávat: to, o čem Jiří psal, jsem o den dříve zpravidla slyšel. A pak už to jelo: Občanské fórum – protestní demonstrace – Koncert pro všechny slušné lidi... Najednou jsem Jiřího sledoval z obrazovky a měl jsem radost, že je u toho. Že je celebritou někdo, koho jsem sledoval jako slušného, pracovitého a šikovného člověka – že to jde. Určitě bych mu přál i to, aby se stal ministrem kultury, což byla nabídka, která od Petra Pitharta přišla. Naštěstí měl Jiří Černý víc rozumu než já a jistě věděl, že v sobě nemá ani kousíček úředníka. Neměl ani ten malý kousíček, který potřeboval pro funkci šéfredaktora časopisu Rock&Pop, kteroužto funkci tak k mému tehdejšímu úžasu opustil v roce 1992, dva roky poté, co tuto vlajkovou loď české hudební publicistiky 90. let spoluzaložil. ***Jak jsme se potkali***

Právě teď by bylo Jiřímu Černému 88 let

Napsal uživatel Tomáš Hrubý
Neděle, 25 Únor 2024 11:00

